

CONCURRENTIE EN EQUIVALENTIE IN DE MORFOLOGIE: HET SUFFIX *-ACHTIG*

1. Inleiding

Johan Taeldeman heeft in 1996 samen met Patricia Maesfranckx op de Morfologiedagen een mooie analyse gepresenteerd van de semantiek van afleidingen op *-achtig* waarbij ze ook aandacht hebben besteed aan historische en taalvergelijkende aspecten (Maesfranckx & Taeldeman 1998). Ik wil in deze bijdrage de bevindingen van Maesfranckx & Taeldeman aanvullen op het terrein van de geschiedenis van het suffix en met taalvergelijkend materiaal uit het Duits. Ik zal daar enkele algemene beschouwingen over concurrentie tussen affixen en over morfologische equivalentie aan verbinden en ik wil laten zien dat historisch en taalvergelijkend onderzoek ons inzicht in het (ook synchrone) functioneren van een taal kan verhogen.⁽¹⁾

2. De semantiek van afleidingen op *-achtig*

Maesfranckx & Taeldeman (1998) kiezen in hun analyse in eerste instantie voor een semasiologische benadering.⁽²⁾ Ze onderscheiden twee betekenisgroepen:

(1) De ‘niet-affectieve’ types, waarbij (a) een meer ‘absolute’ betekenis heeft, terwijl de rest eerder ‘relativerend’ is:

- (a) $[[X]_N + \text{achtig}]_A$ ‘hebbend $[X]_N$ ’ *heuvelachtig*
- (b) $[[X]_N + \text{achtig}]_A$ ‘lijkend op $[X]_N$ ’ *aapachtig*
- (c) $[[X]_A + \text{achtig}]_A$ ‘enigszins $[X]_A$ ’ *groenachtig*
- (d) $[[X]_V + \text{achtig}]_A$ ‘geneigd tot $[X]_V$ ’ *babbelachtig*

(2) De ‘affectieve’ types:

- (a) $[[X]_N + \text{achtig}]_A$ ‘houdend van $[X]_N$ ’ *taartachtig*
- (b) $[[X]_A + \text{achtig}]_A$ ‘houdend van $[X]_N$ ’ *blondachtig*
- (c) $[[X]_V + \text{achtig}]_A$ ‘houdend van $[X]_A$ ’ *telefoneerachtig*

Met betrekking tot de verantwoording van deze veelzijdigheid van *-achtig* in een synchrone grammatica van het Nederlands suggereren Maesfranckx & Taeldeman (1998:100) voorzichtig en tentatief twee woordvormingsregels:

- (3) Verantwoording van *-achtig* in een synchrone grammatica van het Nederlands
- (a) $[[X] + \text{achtig}]_A = \text{eigenschap (iets hebbend van X) met } X = N, A \text{ of } V$
  - (b) $[[X] + \text{achtig}]_A = \text{eigenschap (houdend van X) met } X = N, A \text{ of } V$

Voor de formulering van deze woordvormingsregels stellen ze dus de semantiek van de ‘output’ centraal. Aan de categorie van het basiswoord kennen ze maar een marginale rol toe.⁽³⁾

3. De concurrenten van *-achtig*

Maesfranckx & Taeldeman bespreken niet alleen de semasiologische aspecten, maar ze bekijken ‘hun’ suffix ook vanuit een onomasiologische invalshoek. En daarbij komen ze tot de volgende conclusie:

- (4) Alles samen komen we hier tot een fascinerende bevinding, nl. dat *-achtig* én ook z’n onmiddellijke concurrenten *-erig* en *-ig dezelfde semantische slots* ontwikkeld hebben. (Maesfranckx & Taeldeman 1998:91)

Dit geldt uiteraard vooral voor de niet-affectieve types. De affectieve types kunnen niet zomaar met afleidingen op *-ig* worden uitgebreid en tussen *-achtig* en *-erig* bestaat er een geografisch distributieverval (in het Zuiden meer *-achtig*, in het Noorden eerder *-erig*) en ook wel een connotatie-verschil (*-erig* is misschien over het algemeen iets negatiever). Voorbeelden voor de concurrentie tussen de verschillende suffixen in de hierboven aangegeven betekenistoepassingen:

- (5) Concurrentie tussen *-achtig*, *-erig* en *-ig* bij de niet-affectieve betekenissen:
- (a) *heuvelachtig* – *stofferig* – *bochtig*
  - (b) *hoerachtig* – *dilettanterig* – *vijandig*
  - (c) *groenachtig* – *groenerig* – *groenig*
  - (d) *babbelachtig* – *opschepperig* – *treurig*
- (6) Concurrentie tussen *-achtig* en *-erig* bij de affectieve betekenissen:
- (a) *taartachtig* – *Chinezerig*
  - (b) *groenachtig* – *groenerig*
  - (c) *telefoneerachtig* – *telefoneerderig*

Deze min of meer systematische concurrentie-situatie tussen morfologische procédés is onder andere interessant omdat ze in strijd is met het zgn. ‘Humboldtiaanse principe’, het isomorfiebeginsel, dat zegt dat in een taal idealiter één vorm correspondeert met één betekenis

(en omgekeerd). Ze vormt het zoveelste bewijs dat dit principe weliswaar theoretisch aantrekkelijk is, maar voor de analyse van de taalrealiteit weinig bruikbaar omdat taalgebruikers zich nu eenmaal niets aantrekken van dergelijke taalstructurele overwegingen.

4. De etymologie van *-achtig*

Met betrekking tot de etymologie van *-achtig* nemen Maesfranckx & Taeldeman (1998:97) de verklaring van Schönfeld over: *-achtig* is “afgeleid uit het Germaanse **(h)aft* (met h-procope, de bekende -ft/χt-wisseling en uitbreiding met het typisch adjectiverende *-ig*) dat letterlijk ‘hebbend’ betekent en normaal met een nominaal complement verbonden wordt”. Hier menen ze ook de ‘oerbetekenis’ van *-achtig*-afleidingen te kunnen localiseren: denominale afleidingen met een niet-affectieve maar eerder absolute betekenis als *zandachtig*, *bergachtig*, *zenuwachtig* (vgl. (1)(a)).

Nu heeft Pijnenburg in zijn artikel over de wording van *-achtig* al overtuigend aangetoond, dat dit maar het halve verhaal is. Het suffix heeft namelijk een dubbele oorsprong. Het “gaat deels terug op *-echtich* < *-echt* + *-ich* (type: *bergachtig*) en deels op *-(h)achtich* < *-haftig* < *-haft* + *-ig* (type: *waarachtig*). Beide suffixen zijn al in de dertiende eeuw grotendeels samengevallen.” (Pijnenburg 1993:46). De door Maesfranckx & Taeldeman genoemde (absolute) ‘oerbetekenis’ gaat kennelijk dus juist niet terug op *-haft*, maar op *-e(c)ht*, terwijl de meer relativerende betekenissen kunnen worden herleid tot *-haft*.

5. De equivalenten van *-achtig* in het Duits

Historisch hebben we bij *-achtig* te maken met ‘affix-pleonasme’, of ‘overkarakterisering’: de combinatie van twee suffixen, zonder dat het tweede de betekenis wezenlijk verandert. Hetzelfde pleonasme vinden we ook in het Duits. Hermann Paul (1975 [1920]:162) noemt in zijn ‘Prinzipien der Sprachgeschichte’ *-haftig* als voorbeeld voor het ‘Pleonasmus von Bildungselementen’. Het Frühneuhochdeutsch kende tal van combinaties van *-haft* met het min of meer gelijkbetekenende *-ig* achter nomina. Nu zijn er alleen nog resten: *wahrhaftig*, *leibhaftig*, *teilhaftig*.⁽⁴⁾ Het gewone suffix is (weer) *-haft*. Echter, in afgeleide substantieven vindt men nog steeds de pleonastische vorm, dus *flegelhaft*, maar *Flegelhaftigkeit* (andere voorbeelden: *Lebhaftigkeit*, *Standhaftigkeit*, *Krampfhaftigkeit*, *Laienhaftigkeit* etc.).

Dit *-haft* is, zoals Maesfranckx & Taeldeman (1998:94) terecht opmerken, ongetwijfeld het directste equivalent van het Nederlandse *-achtig*, zeker in formeel opzicht. Het affectieve type (vgl. (2)) bestaat in het Duits niet, maar de niet-affectieve betekenistoepassingen kunnen in het Duits op dezelfde manier en op basis van dezelfde woordsoorten worden gerealiseerd. Als men, na deze constatering, echter kijkt naar de individuele afleidingen, dan blijkt dat maar in een betrekkelijk klein aantal van de gevallen een Nederlandse afleiding op

-achtig ook daadwerkelijk correspondeert met een Duitse *-haft*-afleiding (en omgekeerd). Ter illustratie een overzicht van afleidingen die door Maesfranckx & Taeldeman zelf genoemd zijn in hun artikel.

(7) Nederlands *-achtig* vs. Duits *-haft*

basis	semantiek	Nederlandse voorbeelden met <i>-achtig</i> van M & T	Duitse equivalenten	Duitse voorbeelden met <i>-haft</i> van M & T	Nederlandse equivalenten
N	hebbend X_N	heuvelachtig zandachtig modderachtig stormachtig	hügelig sandig morastig stürmisch	<u>fiieberhaft</u> fehlerhaft stilhaft	<u>kortsachtig</u> foutief ?
	lijkend op X_N	aapachtig hoerachtig waterachtig houtachtig	affenartig hurig (?) wässerig hölzern holzartig	<u>schulmeisterhaft</u> streberhaft <u>märchenhaft</u>	<u>schoolmeesterachtig</u> streberig <u>sprookjesachtig</u>
A	enigszins X_A	groenachtig blondachtig zoetachtig kaalachtig literairachtig	grünlich ? süßlich ? ?	krankhaft boshaft <u>wahrhaft</u>	ziekelijk boosaardig <u>waarachtig</u>
V	geneigd tot X_V	<u>babbelachtig</u> weigerachtig vreesachtig vergeetachtig zorgachtig geefachtig	<u>schwatzhaft</u> ? furchtsam vergesslich sorgsam ? (gebefreudig)	<u>schwatzhaft</u> wehrhaft flunkerhaft	<u>babbelachtig</u> weerbaar ?

Als men dit overzichtje bekijkt, dringt de indruk zich op dat equivalentie een puur lexicale aangelegenheid is: *-achtig* en *-haft* zijn dan misschien op het categoriale niveau elkaars equivalenten (waarbij men het nog erover eens zou moeten worden of we het categoriale niveau definiëren in termen van semantiek of van de woordsoort van het basiswoord), maar vervolgens is er op het lexicale niveau, het niveau van de afzonderlijke afleidingen, nauwelijks sprake van equivalentie tussen beide suffixen.

Dit soort observaties heeft de romanist Leo Spitzer in 1923 ertoe gebracht om de lexicale morfologie op één lijn te plaatsen met de lexicografie:

- (8) Es ist ... notwendig, jede einzelne Wortbildung zu individualisieren. Der Grundsatz der neueren Lexikographie “jedes Wort hat seine eigene Geschichte” gilt auch für die Wortbildungslehre. Die Serien von Wörtern gleicher Endung oder Vorsilbe sind “mirages”, sie zerfallen bei mikroskopischer Betrachtung ebenso wie die Lautgesetze: [...] So mündet denn die Wortbildungslehre von selbst in das Wörterbuch ein. (Spitzer, *Archivum Romanicum* 7, 1923, p. 198)

Franz Rainer gebruikt dit citaat als motto voor een artikel waarin hij onder de titel *Semantic Fragmentation* aantoont dat en hoe “a once semantically homogenous word-formation process is split up in the course of time into a series of different processes” (Rainer 2003:198). Aan de hand van een nauwkeurig analyse van de geschiedenis van het Spaanse suffix *-azo* laat hij zien dat en hoe er in de loop der eeuwen een ‘radiale semantische structuur’ ontstaat, een structuur dus, die bestaat uit een centraal lid, het prototype, en daaromheen tal van minder centrale leden. Rainer neemt deze semantische fragmentatie als argument voor een analogie-benadering van de woordvorming: semantische fragmentatie is geen anomalie, maar juist te verwachten.

Terwijl een zuiver lexicale behandeling van morfologisch complexe woorden naar mijn smaak te weinig abstractie biedt en daardoor weinig inzichtgevend is, lijkt de op analogie gebaseerde fragmentatie-gedachte me wel degelijk van toepassing op veel morfologische procédés, ook op *-achtig*. Er zijn immers wel degelijk groepen te onderscheiden die gekenmerkt zijn door een grote mate van formele en semantische overeenkomst, zowel eentalig als ook taalvergelijkend. Maar wat is het niveau waarop we deze groepen kunnen identificeren?

Als een vergelijking van affixen niet doeltreffend is, dan moet men misschien de categorie van het basiswoord nog erbij betrekken. Maar ook dat levert niet het gewenste resultaat op. Als men bijv. kijkt naar de deverbale afleidingen op *-achtig*, dan correspondeert het procédé in principe wel met [V+haft] in het Duits (zie *babbelachtig* - *schwatzhaft*), maar de lexicale vergelijking gooit weer roet in het eten. *Vreesachtig* is *furchtsam*, en *schmeichelhaft* is *vleierig*. Ook hier dus zeker geen één-op-één-verhouding tussen de procédés in beide talen.

Een verklaring voor sommige, vrij systematische verschillen levert misschien de diachronie. Zoals ik heb laten zien heeft het suffix *-achtig* een dubbele etymologie. Ook in het Duits bestonden de beide oorspronkelijke suffixen, die echter kennelijk (in tegenstelling tot het Nederlands) niet zomaar samengevallen zijn. Ook in het Duits zie je dat een groot deel van de adjectieven op *-echt* samengevallen is met die op *-ig*, maar je kunt het suffix in z’n oorspronkelijke vorm ook nog wel terugvinden in het Duits, bijv. in een woord als *töricht* (mhd. *toehrt*). Het Middelnederlandse equivalent is *doregteg* (dus *doregt* + *eg*), van mndl. *door* of *dore*, ‘dwaas, gek’.⁽⁵⁾

Een deel van de afleidingen die in het Nederlands (en in het Duits) kennelijk oorspronkelijk met *-acht/-echt* en niet met *-haft* afgeleid waren, nl. de ‘terreinaanduidingen’, hebben nu in

het Duits vrij consequent niet *-haft*, maar *-ig*. In het Nederlands daarentegen hebben ze door de samenvallende van de suffixen nu ook *-achtig*.

(9) ‘Terreinaanduidingen’

Nederlands: *heuvelachtig, bergachtig, steenachtig, struikachtig, rotsachtig*

Duits: *hügelig, bergig, steinig, strauchig, felsig*

Hier zien we dus hoe een vrij systematisch verschil (of: een vrij systematische correspondentie) tussen het Nederlands en het Duits diachroon kan worden verklaard door de dubbele etymologie van *-achtig*. Vanuit hedendaags, synchroon perspectief betreft dit echter maar een kleine ‘semantische nis’ binnen de categorie ‘afleidingen op *-achtig* op basis van een zelfstandig naamwoord’.

In het Duits is daarnaast voor de betekenis ‘lijkend op X’ het suffix *-artig* ontstaan. Dit komt uiteraard van het zelfstandig naamwoord *Art* en is ontstaan in samenstellende afleidingen van het type *gutartig, böseartig*, en later ook *schlangentartig* enz. Ook dit treffen we in het Nederlands aan: *boosaardig, goedaardig, kwaadaardig, plantaardig*. Howel het WNT wel meer van dergelijke samenstellende afleidingen noemt, zoals *woestaardig*, is het procédé kennelijk nooit echt productief geweest. In het Duits daarentegen is het, samen met *-ähnlich* (‘eine sonnenmilchähnliche Substanz’) en *-mäßig* (‘ein schülerhaftes/schülermäßiges Benehmen’), nu de belangrijkste concurrent van *-haft* in de ‘lijkend op’-betekenis. En met betrekking tot het niet-affectieve denominale *-achtig* lijkt er bij de Duitse equivalenten sprake van een zekere terreinverdeling. Terwijl *-achtig* zowel ‘hebbend’ als ook ‘lijkend op’ kan betekenen, worden in het Duits de meer absolute van de meer relatieve gebruikswijzen onderscheiden: *hügelig, bergig* vs. *hügelartig, bergartig*.

6. Semantische nissen

Een en ander wijst erop dat we de relevante grootte voor taalvergelijking in de morfologie eerder op het terrein van de semantiek moeten zoeken dan op het terrein van bijvoorbeeld de woordsoorten (van de basiswoorden). Deze meer formele input-eigenschappen van morfologische procédés lijken minder relevant dan de semantische output-eigenschappen.

Het lijkt erop dat er binnen een morfologische categorie tal van ‘semantische nissen’ bestaan. Woorden die syntactisch-semantisch om de een of andere reden dicht bij elkaar staan, nauwe paradigmatische verbanden onderhouden. En de woorden uit zo’n ‘nis’ zijn dan over het algemeen ook formeel gekenmerkt door hetzelfde affix. Het belang van het concept ‘semantische nis’ is in de Duitse morfologische traditie wel vaker benadrukt (vgl. in dit verband bijv. Erben 2000). In de internationale morfologische literatuur is het ten gunste van de meer formele eigenschappen – mijns inziens ten onrechte – verwaarloosd.

Met betrekking tot *-achtig* vormen de genoemde ‘terreinaanduidingen’ één voorbeeld van zo’n nis. En dit voorbeeld maakt ook al meteen duidelijk waar het om gaat: in het Nederlands en in het Duits is er telkens sprake van één suffix binnen die ‘nis’. Belangrijk is niet zozeer welk affix gebruikt wordt, maar wel dat er één affix is binnen zo’n nis, en de keuze voor het affix is dan analogisch gemotiveerd. Soms is het zelfs mogelijk om een ‘Leitform’ aan te wijzen, een prototypische afleiding, die als voorbeeld voor zo’n hele nis kan worden gezien. Door middel van analogische uitbreiding ontstaat er een formeel-semantic homogeen groep woorden. Equivalentie per semantische groep dus. Naast de terreinaanduiding kunnen we ook andere nissen aanwijzen. Een voorbeeld vormen de afleidingen van persoonsaanduidingen. De eigenschap die met zo’n afleiding op *-achtig* kan worden uitgedrukt, is over het algemeen ietwat negatief, afkeurend en/of spottend.

(10) ‘lijkend op (het gedrag van) X’, waarbij X = persoonsaanduiding

flegelhaft - vlegelachtig

mädchenhaft - meisjesachtig

knabenhaft - jongensachtig

lehrerhaft - leraarachtig

gaunerhaft - schurkachtig

Hier vindt men dus de directe equivalentie tussen *-achtig* en *-haft*. Ook in nieuwvormingen die bij deze groep aansluiten, treft men de desbetreffende affixen aan:

(11) Da ich mich für unheimlich viele Dinge interessiere und nichts freakhaft

übertreibe wurde ich Lehrerin.

(<http://www.die-80er-jahre.de/forum/showtopic.php?threadid=4608>)⁽⁶⁾

Ha mijn vriendin wordt af en toe echt gek van mij! Soms moet ze me er gewoon vanachter wegtrekken! Nee trouwen met me pc is me iets te freakachtig!

(<http://www.tweakers.net/gallery/49088>)

Dit neemt overigens niet weg, dat er daarnaast ook concurrerende mogelijkheden zijn. Zo vindt men in het Duits naast *freakhaft* ook *freakig* en *freakmäßig* en in het Nederlands naast *freakachtig* ook *freakerig*. Vaak corresponderen deze vormverschillen met (soms erg subtiele) betekenisverschillen en/of is de keuze voor een van de vormen regionaal bepaald.

Als het object van vergelijking bij de ‘lijkend op’-betekenis niet een persoonsaanduiding, maar een ‘iets’, een ding, is, dan kiest men in het Duits over het algemeen niet voor *-haft* (of *-mäßig*), maar voor het hierboven al genoemde *-artig*. Ter illustratie:

(12) We rijden verder, over een weg die af en toe snelwegachtig is.

(<http://www.sylviastuurman.nl/stories/rimini/>)

Bei Wascheid gibt der Wald uns wieder frei, bei Willwerath überqueren wir die autobahnartig ausgebaute B51
(<http://www.eifel-ardennen-scout.de/touren/vulkaneifel.htm>)

Bij een woord als *krampachtig* zien we deze correspondentie ook, maar alleen voor de letterlijke betekenis ('als een kramp, zich als kramp vertonend'):

- (13) Auch heute noch passiert es, daß Jugendliche in der Disco hinfallen und krampfartig mit Armen und Beinen zucken. [...] Das flackernde Disco-Licht kann bei Menschen mit der entsprechenden Veranlagung einen epileptischen Anfall auslösen.
(<http://www.swr.de/buffet/teledoktor/2000/11/03/>)

In de overdrachtelijke betekenis ('geforceerd') correspondeert het woord met *krampfhaft*:

- (14) Europa sucht krampfhaft nach Eintracht
[kop van artikel over Europese buitenlandse politiek]
(<http://www.welt.de/data/2003/05/05/84323.html>)

De equivalentie tussen *-achtig* en *-artig* betreft vrij systematisch ook de afleidingen van bijv. planten- en stofnamen:⁽⁷⁾

- (15) *grasachtig, meloenachtig, mosachtig – grasartig, melonenartig, moosartig*
houtachtig, marmerechtig, kristalachtig – holzartig, maromorartig, kristallartig

Op deze manier kan men tal van semantische nissen identificeren en correspondenties tussen het Nederlands en het Duits constateren met betrekking tot de morfologische middelen die binnen deze nissen worden gebruikt.

7. Besluit

Binnen formeel door hetzelfde affix gekenmerkte morfologische categorieën kan men groepen van semantisch nauw verwante woorden onderscheiden, 'semantische nissen'. Veel wijst erop dat deze nissen het niveau vormen, dat als uitgangspunt dient voor nieuwvormingen: hier vindt men de formeel-semantisch aan elkaar gerelateerde woorden, die als uitgangspunt kunnen dienen voor een nieuwvorming. En omdat dergelijke groepen vaak semantische verbanden vertonen, die voor meer dan één taal relevant zijn, lijkt dit ook het niveau, waarop men equivalentie van woordvormingsprocessen tussen talen vinden kan. De keuze van de formele middelen (de affixen) kan per taal verschillen. Daarvoor kunnen zoals we gezien hebben o.a. taahistorische factoren verantwoordelijk zijn. Maar binnen zo'n groep wordt er in een taal consistent gebruik gemaakt van dezelfde middelen.

Het lijkt er dus op dat de semantische nis een soort basisniveau is, het niveau waarop taalgebruikers morfologisch-semantische categorieën onderscheiden binnen hun woordenschat.

Kennelijk werken taalgebruikers niet met vage semantische omschrijvingen als ‘lijkend op [X]_N’, maar met (groepen van) concrete voorbeelden. Dat geldt zowel voor de analyse van complexe woorden als ook voor de productie ervan. Ze vormen een nieuw woord niet door het toepassen van een abstracte woordvormingsregel, maar, paradigmatisch, door middel van analogie op basis van deze groepen.

Historisch en taalvergelijkend onderzoek kan een zeer geschikt middel zijn om dergelijke groepen en nissen te identificeren en om op deze manier meer inzicht te krijgen over de kenmerken van dit morfologische basisniveau. Daardoor kan het een belangrijke bijdrage leveren voor ons begrip van de manier waarop morfologie werkt, en dan bedoel ik ook: synchroon en binnen één taal.

Bibliografie

BOOIJ, G.

(2002), *The Morphology of Dutch*. Oxford: Oxford University Press.

DE CALUWE, J. & TAELEDMAN, J.

(1985), ‘Deverbatieve adjektieven die een ‘neiging’ uitdrukken.’ In: De Caluwe, J. & Taeldeman, J. (eds.), *Leksikaal-semantische aspecten van de Nederlandse woordvorming*. Gent: Seminarie voor Duitse Taalkunde, 70-91.

ERBEN, J.

(2000), *Einführung in die deutsche Wortbildungslehre*. 4., aktualisierte und ergänzte Auflage. Berlin: Erich Schmidt Verlag.

HÜNING, M.

(1999), *Woordensmederij. De geschiedenis van het suffix -erij*. Den Haag: Holland Academic Graphics.

MAESFRANCKX, P. & TAELEDMAN, J.

(1998), ‘Polyseem, polyvalent en vaag *-achtig*.’ In: Hoekstra, E. & Smits, C. (eds.), *Morfologiedagen 1996. Lezingen gehouden tijdens de Morfologiedagen op donderdag 19 en vrijdag 20 september 1996 in Amsterdam*. Amsterdam: Meertens Instituut, 84-105.

PAUL, H.

(1975 [1920]), *Prinzipien der Sprachgeschichte*. 9., unveränderte Auflage [Nachdruck der 5. Auflage, 1920]. Studienausgabe. Tübingen: Max Niemeyer Verlag.

PIJNENBURG, W. J.

(1993), ‘Honderd jaar *-achtig*. Over de wording van een samengesteld suffix.’ *Amsterdamer Beiträge zur älteren Germanistik* 37, 33-48.

RAINER, F.

(2003), ‘Semantic Fragmentation in Word-Formation: the Case of Spanish *-azo*.’ In: Singh, R. & Starosta, S. (eds.), *Explorations in Seamless Morphology*. New Delhi, Thousand Oaks, London: Sage Publications, 197-211.

TAELEDAMAN, J.

(1985), 'Deverbal Adjectives in Dutch Expressing an Inclination.' In: Hoppenbrouwers, G.A.J., Seuren, P.A.M. & Weeters, A.J.M.M. (eds.), *Meaning and the Lexicon*. Dordrecht: Foris Publications, 20-28.

TAELEDAMAN, J.

(1987), 'Woordvorming in de dialecten: een nauwelijks ontgonnen studieterrein.' In: Goeman, A., De Schutter, G. & Taeldeman, J. (eds.), *Taal en tongval. Themnummer 1: Morfologie*. 9-21.

Noten

- (1) Deze bijdrage gaat terug op een lezing die ik in 1999 heb gehouden op de Morfologiedagen in Antwerpen. Die lezingen zijn nooit gepubliceerd en deze bundel voor Johan Taeldeman leek mij een mooie gelegenheid om mijn gedachten naar aanleiding van het artikel van Maes-franckx & Taeldeman alsnog op papier te zetten. Graag wil ik Ariane van Santen bedanken voor haar commentaar op een eerdere versie van deze tekst.
- (2) In eerdere artikelen kiest Taeldeman voor een meer onomasiologische benadering en vergelijkt de diverse mogelijkheden met elkaar om deverbale adjectieven te vormen (De Caluwe & Taeldeman 1985; Taeldeman 1985). In 1987 onderzoekt hij het gebruik van *-achtig* in een bepaald dialect (het Kleits) en constateert dat *-achtig* daar "een bijzonder polyvalent suffix" is (Taeldeman 1987:18).
- (3) Een vergelijkbaar standpunt ten opzichte van het belang van de categorie van de basis heb ik in mijn proefschrift ingenomen (Hüning 1999, vooral hs. 7); vgl. ook Booij (2002:91).
- (4) Ook in het Nederlands zijn er nog resten van deze suffixcombinatie: *heldhaftig*, *krijgshaftig*, *manhaftig*, die echter waarschijnlijk als ontleningen uit het Duits moeten worden beschouwd.
- (5) Vgl. ook het verouderde *buckelicht*, hedendaags Duits *bucklig* (zie mndl. *hoveregt* van *hover* 'bochel, bult'), *kalkicht*, nu *kalkig*, of misschien ook wel *hellicht*, nu alleen nog in vaste verbindingen als *am hellichten Tage*.
- (6) Deze en de volgende Internet-bewijsplaatsen zijn gevonden via *Google* (www.google.com) op 17-09-2003.
- (7) Het suffix *-haft* wordt voor deze groepen in het hedendaags Duits nauwelijks gebruikt; en als het al wordt gebruikt, dan bijna uitsluitend in overdrachtelijke contexten: "Durchblättert man einige Frühgedichte, so fallen folgende Hauptmotive auf: traurige Könige, zerbrechliche, *kristallhaft* durchsichtige Königinnen, [...]" (<http://www.gss.ucsb.edu/projects/hesse/papers/mondon02.PDF>).